

ΠΟΡΤΡΕΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΧΤΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

ΕΛΕΝΗ ΧΑΤΖΗ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

ΤΙΤΛΟΣ: Πορτρέτα μαθητών χτες και σήμερα(σχολείο-σχολική ζωή)

ΤΑΞΗ: Τμήμα Γ1 του Μειονοτικού Γυμνασίου Κομοτηνής

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ: Ελένη Χατζή, Φιλολόγος

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: Νεοελληνική Λογοτεχνία

Συμβατότητα με το ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ: σύμφωνα με το διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας για το γυμνάσιο, ο γενικός σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος της λογοτεχνίας είναι η ενδυνάμωση της μορφωτικής επάρκειας, της επικοινωνιακής ικανότητας και της συναισθηματικής ανάπτυξης των μαθητών μέσα από την ανάγνωση, κατανόηση και ερμηνεία αξιόλογων έργων Ελλήνων και ξένων λογοτεχνών. Η επαφή με αντιπροσωπευτικά έργα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, εθνικής και παγκόσμιας, διευρύνει τα όρια της προσωπικής εμπειρίας και ευαισθησίας των μαθητών και τους καθιστά ανθρώπους ικανούς να αξιοποιούν ενεργητικά τη γνώση, να αναπτύσσουν τις αισθητικές αντιλήψεις τους, να παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής και να διαμορφώνουν επιλεκτικά και υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις. Εξάλλου ο χαρακτήρας της λογοτεχνίας την καθιστά ένα γνωστικό αντικείμενο ενδεδειγμένο για παιδιά και εφήβους στο πλαίσιο του σχολείου που σέβεται τη νεότητα και ενισχύει την καλλιέργεια και τον προβληματισμό.

Διδακτική πρακτική: έχοντας κάνει τις παραδοχές ότι η μάθηση συντελείται σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο διαρκούς αλληλεπίδρασης, ότι η διδασκαλία θα πρέπει να είναι ευχάριστη για το μαθητή σε κλίμα ενθάρρυνσης, πειραματισμού και συμφιλίωσης με το ενδεχόμενο λάθους, ακολουθήθηκε η ομαδοσυνεργατική μέθοδος σε συνδυασμό με την άμεση μορφή διδασκαλίας-αφήγησης. Ο μαθητής δεν πρέπει απλά να συσσωρεύει πληροφορίες και γνώσεις, αλλά να αποκτά νοητικές δεξιότητες που θα του εξασφαλίζουν τη δυνατότητα για την αντιμετώπιση προβλημάτων και τη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών θετικών απέναντι σε θέματα που αφορούν τον εαυτό του αλλά και το κοινωνικό του περιβάλλον.

Προτεινόμενη διάρκεια: 12 διδακτικές ώρες.

Περιγραφή τάξης εφαρμογής

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στο τμήμα Γ1 του Μειονοτικού Γυμνασίου Κομοτηνής με αριθμό μαθητών 34 (17 αγόρια και 17 κορίτσια) κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2013- 2014. Το γλωσσικό επίπεδο των μαθητών είναι γενικά πολύ χαμηλό, καθώς είναι όλοι μουσουλμάνοι και η ελληνική γλώσσα δεν είναι η μητρική τους. Πολλά παιδιά έρχονται από διάφορα χωριά του ορεινού όγκου της Ροδόπης και κάποια έχουν μαθησιακά προβλήματα (δυσλεξία, τραυλισμός) ή οικογενειακά προβλήματα (διαζευγμένοι γονείς, αλκοολικοί γονείς).

Επιπλέον μία ομάδα μαθητών είναι αρκετά μεγαλύτερη σε ηλικία, καθώς έχουν χάσει κάποιες σχολικές χρονιές. Γενικά παρατηρείται μεγάλη ανομοιογένεια ως προς το γνωστικό επίπεδο της τάξης καθώς κάποιοι μαθητές ενδιαφέρονται έντονα ενώ κάποιοι άλλοι δεν μπορούν να ακολουθήσουν.

Εισαγωγή

Η επίσημη γενική τάση της εκπαίδευσης στις μέρες μας τείνει σε πιο δημιουργικές και ενεργητικές μορφές μάθησης, σε βιωματικές δράσεις και στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης ως απόρροια της ανάγκης για άμεση πληροφόρηση και αφομοίωση των συνεχών εξελίξεων γύρω μας. Η ενεργητική εμπλοκή των μαθητών, η σχετική ελευθερία στην πορεία της μαθησιακής διαδρομής και η διαμόρφωση ευνοϊκών μαθησιακών συνθηκών και συνεργατικού περιβάλλοντος ανατρέπει τις παραδοσιακές σχέσεις και μετασχηματίζει το ρόλο του δασκάλου από κύριο καθοδηγητή σε συντονιστή της σχολικής εργασίας. Οι μαθητές συνεργάζονται, επικοινωνούν και ανταλλάσσουν σκέψεις. Η συνεργατική-βιωματική προσέγγιση υλοποιείται μέσα από την εργασία σε ομάδες και την ανάληψη ρόλων από τους μαθητές, που δίνει προσωπικό νόημα στην αναζήτηση της γνώσης. Δίνεται έμφαση στην οικοδόμηση της γνώσης (*εποικοδομητισμός*) με τη χρήση υλικού που εδράζεται σε προγενέστερες γνώσεις των μαθητών, η γνώση δηλαδή είναι διαδικαστική και δεν στηρίζεται στην αποστήθιση. Επιπλέον επιτυγχάνεται ο μεθοδολογικός πλουραλισμός εφόσον επιστρατεύονται από τον εκπαιδευτικό διάφορες μέθοδοι διδασκαλίας (ομαδοσυνεργατική μέθοδος, ερωτήσεις, διάλογος, αξιοποίηση των ΤΠΕ). Στο πλαίσιο αυτό, τα κείμενα που μελετήθηκαν από τους μαθητές αφορούν το σχολείο και τη σχολική τους ζωή και συνδέουν τη λογοτεχνία με την κοινωνία και τις ανθρώπινες σχέσεις γενικότερα. Απευθύνονται στις εμπειρίες τους και προσελκύουν το ενδιαφέρον καθώς επιχειρείται μία ιστορική αναδρομή και σύγκριση/διάζευξη στα σχολικά χρόνια του χτες και του σήμερα, στις παλαιότερες και σύγχρονες μορφές σχολικής ζωής και κοινωνικοποίησης.

Σκοποθεσία

- Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:
- ✓ Να έρθουν σε επαφή με την Επτανησιακή Σχολή και με το λογοτεχνικό είδος των *χαρακτήρων* του συγγραφέα Ανδρέα Λασκαράτου.
 - ✓ Να ανιχνεύσουν τους λόγους για τους οποίους οι μαθητές θεωρούνται *καλοί* ή *κακοί* και να σχετικοποιήσουν τα πρότυπα.
 - ✓ Να κατανοήσουν τις διαφορετικές στάσεις και στρατηγικές των μαθητών απέναντι στις απαιτήσεις του σχολείου και να τις αιτιολογήσουν με βάση την επίδραση διαφόρων παραμέτρων (οικογένεια, εξεταστικό σύστημα, οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες).
 - ✓ Να συνειδητοποιήσουν τη δική τους προσωπική σχέση με τη σχολική μελέτη.
 - ✓ Να βελτιώσουν τη δυνατότητα παραγωγής λόγου και να ενισχύσουν τη δημιουργική τους έκφραση μέσα από ποικίλες μορφές επικοινωνίας.
 - ✓ Να εξοικειωθούν με τη διερευνητική-βιωματική μάθηση και να δραστηριοποιηθούν σε αυτή.

Δεξιότητες

Με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:

- ✓ Να κατανοούν βαθύτερα το κείμενο μέσα από την επεξεργασία και την ανταλλαγή αναγνωστικής ευαισθησίας και πείρας.
- ✓ Να οδηγηθούν στην ανάγνωση κειμένων, ώστε να καταστούν κατά το δυνατόν επαρκείς και με κριτική συνείδηση αναγνώστες, με την έφεση να εκφράζουν τις δημιουργικές δυνατότητές τους.
- ✓ Να αποκτήσουν την ικανότητα της κριτικής επίγνωσης και διαχείρισης της γνώσης.
- ✓ Να αναπτύξουν την ικανότητα συλλογικής εργασίας και διαπροσωπικής ανταλλαγής πληροφοριών με τη συνδρομή και των νέων τεχνολογιών.
- ✓ Να διακρίνουν την οπτική γωνία από την οποία μιλά ο αφηγητής για το σχολείο και να εντοπίσουν σατιρικά, χιουμοριστικά ή ειρωνικά στοιχεία του κειμένου.

Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.

Η ΤΠΕ χρησιμοποιήθηκαν υποστηρικτικά στην Α' φάση της διδασκαλίας και στην ολοκλήρωση της ενότητας για τη δημιουργία της ταινίας με τη δραματοποίηση των μαθητών.

Κείμενα

«Ο κακός μαθητής» Ανδρέα Λασκαράτου στο εγχειρίδιο της Γ' τάξης του Γυμνασίου
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας σελ.66.

«Ο καλός μαθητής» Α. Λασκαράτος 1970, *Ιδού ο άνθρωπος*. Αθήνα: Ερμής, ΝΕΒ,σσ.99-100

«Μετρημένα καρύδια» του Γιώργου Ιωάννου, 1982, *Εφήβων και μη*. Αθήνα: Κέδρος, 129-132

[Α. Λασκαράτος, «Ο κακός μαθητής»: Πορτρέτα μαθητών χτες και σήμερα, Β. Αποστολίδου](#)

Μεθόδευση της διδασκαλίας

Α' Φάση: Πριν από την ανάγνωση (3 διδακτικές ώρες)

Η τάξη μεταφέρεται για τη διδασκαλία του μαθήματος της λογοτεχνίας στην αίθουσα προβολών του σχολείου, όπου οι μαθητές μπορούν να σχηματίσουν τις ομάδες τους και να εργαστούν. Μ' αυτό τον τρόπο εργάζονται με ευχέρεια κατά ομάδες και δεν προκαλείται ανησυχία στις υπόλοιπες σχολικές αίθουσες λόγω θορύβου. Επίσης, στη συγκεκριμένη αίθουσα μπορούν να παρακολουθήσουν οπτικοακουστικό υλικό και να περιηγηθούν με τη χρήση του internet. Οι ομάδες που έχουν σχηματιστεί είναι ανομοιογενείς ως προς το φύλο και τον αριθμό των μελών και έχουν δομή και οργάνωση. Σχηματίστηκαν έξι ομάδες: «Καλλιτέχνες», «Αγάπη», «Σύμπαν», «Κυνηγοί», «Φαντάσματα», «Αστέρια της θάλασσας». Αξιοποιήθηκε η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, στα πλαίσια της οποίας οι μαθητές συνεργάζονται για να κατακτήσουν έναν κοινό στόχο, αναζητώντας αποτελέσματα που είναι χρήσιμα σε κάθε μέλος της ομάδας και ευεργετικά για όλη την ομάδα, ενώ παράλληλα με την ομαδική εργασία οι μαθητές μεγιστοποιούν την ικανότητα μάθησής τους. Προετοιμάζουμε τους μαθητές για το θέμα του διδακτικού σεναρίου και προσπαθούμε να ελκύσουμε το ενδιαφέρον και την προσοχή τους.

Ενημερώνουμε ότι θα παρακολουθήσουν την ταινία του Δ. Σταύρακα, [Το καναρινί ποδήλατο](#) 1999. Πρόκειται για μία ταινία βασισμένη σε αληθινή ιστορία, στην οποία πρωταγωνιστής είναι ένας μαθητής της ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού, που θεωρείται από όλους «κακός μαθητής» (δηλαδή από τους γονείς του, από τους δασκάλους, από τους συμμαθητές του), αλλά όχι από τον καινούριο δάσκαλο της τάξης. Στόχος είναι να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές, να προβληματιστούν σχετικά με εκείνους τους παράγοντες που συνθέτουν τη σχολική αποτυχία και να αναρωτηθούν πώς μπορούμε να τους διαχειριστούμε. Ο ρόλος του κοινωνικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση του ατόμου είναι κρίσιμος και κατά συνέπεια οι γνώσεις, οι δεξιότητες κι οι στάσεις του ατόμου που σχετίζονται με τη διατήρηση και ανάπτυξη της φυσικής και ψυχικής του υγείας πρέπει να αποτελούν βασικό συστατικό στοιχείο της παιδείας του μαθητή, ώστε να είναι υπεύθυνος για την ποιότητα της ζωής του στο κοινωνικό σύνολο στο οποίο εντάσσεται.

Παράλληλα οι ομάδες παίρνουν ανά δύο ένα φύλλο εργασίας, ούτως ώστε να εστιάσουν και να εξετάσουν συγκεκριμένα πρόσωπα και συμπεριφορές, καθώς θα παρακολουθούν την ταινία. Μετά το τέλος της ταινίας οι ομάδες απαντούν στα συγκεκριμένα ερωτήματα και γίνεται η μετάβαση στη Β΄ φάση, όπου θα γίνει η επεξεργασία των κειμένων. Η ταινία τους έχει αγγίξει και αισθάνονται έτοιμοι να συζητήσουν μεταξύ τους αλλά και με τη διδάσκουσα για όσα είδαν και για το ρόλο του σχολείου και να στοχαστούν για τη δική τους σχέση με τη σχολική μελέτη και τη σχολική επιτυχία ή αποτυχία, να κατανοήσουν τις διαφορετικές οπτικές γωνίες από τις οποίες μπορεί κανείς να δει το σχολείο και να εκφέρουν το δικό τους λόγο για την ταυτότητά τους ως μαθητές (βλ. Παράρτημα, 1^ο Φύλλο εργασίας).

Β΄ Φάση: κυρίως ανάγνωση (6 διδακτικές ώρες)

Εφόσον έχουμε πετύχει τη διέγερση του ενδιαφέροντος των μαθητών χρησιμοποιώντας την ταινία ως ερέθισμα και υπάρχει μεγάλη συμμετοχή και αυτενέργεια των μαθητών προχωρούμε στην ανάγνωση των κειμένων του Α. Λασκαράτου στην τάξη «Ο κακός μαθητής» και «Ο καλός μαθητής».

Καταρχήν, επισημαίνουμε ότι το λογοτεχνικό είδος *χαρακτήρες* με την περιγραφή ανθρώπινων τύπων είναι γνωστό από τον 4^ο αι. π.Χ. και ο συγγραφέας δημιουργεί τους χαρακτήρες του με βασικό του χαρακτηριστικό την τάση του να καυτηριάζει σύγχρονα κοινωνικά ήθη και να παραθέτει αντιθετικά ζεύγη και με σατιρική διάθεση παρατηρώντας τα ήθη και τις αντιλήψεις των συμπατριωτών του όχι μόνο για να διακωμωδήσει αλλά και για να σχολιάσει και να επικρίνει. Ο συγκεκριμένος χαρακτήρας είναι ένας *νόθος* χαρακτήρας όπως λέγεται, καθόσον αναφέρεται σε έναν *κοινωνικό* τύπο (που προκύπτει από επαγγέλματα, θεσμούς, τέχνες) και όχι σε έναν *ψυχολογικό* τύπο (όπως ο ζηλιάρης, ο αφελής, ο αστείος κ.λ.π.) που παραπέμπει σε πιο μόνιμες ιδιότητες του ανθρώπου (Β. Αποστολίδου). Στο πρώτο κείμενο παρουσιάζει τη συμπεριφορά του αδύνατου μαθητή και την συγγραφέα που κατ' αυτόν τον τρόπο ανάγει το ατομικό σε γενικό και καθολικό. Ο σατιρικός τόνος του κειμένου προκαταβάλλει θετικά τον αναγνώστη, που παρακολουθεί χωρίς ιδιαίτερη γλωσσική δυσκολία την αφήγηση, αλλά με ιδιαίτερα ευχάριστη διάθεση. Το α' ενικό πρόσωπο που τίθεται στην αρχή κερδίζει την εύνοια του αναγνώστη και στη συνέχεια εναλλάσσεται με το γ' γραμματικό πρόσωπο, το κατεξοχήν όργανο της αφήγησης και της περιγραφής. Αφού διαβάσουμε και το 2^ο κείμενο με το χαρακτήρα του καλού μαθητή αρχικά καταρτίζουμε δύο στήλες με τις

ιδιότητες του καλού και του κακού μαθητή στον πίνακα. Μετά φτιάχνουμε δύο νέες στήλες με τις ιδιότητες του καλού μαθητή και του κακού μαθητή, σύμφωνα με τα σημερινά πρότυπα και δεδομένα.

Προχωρώντας, μοιράζουμε το επόμενο φύλλο εργασίας που είναι κοινό για όλους (βλ. Παράρτημα 2^ο φύλλο εργασίας).

Οι μαθητές έχουν πραγματικά να πούνε και να σχολιάσουν πολλά και προφανώς το θέμα προκαλεί διάλογο με προτάσεις και επιχειρήματα. Το θέμα σχετίζεται με τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντά τους, ιδιαίτερα καθώς η Γ΄ Γυμνασίου είναι μία τάξη με την οποία τελειώνει η υποχρεωτική εκπαίδευση και οφείλουν να πάρουν αποφάσεις για τη μετέπειτα πορεία τους. Προτείνεται να γράψει κάθε ομάδα ένα σύντομο κείμενο με αφετηρία τα παρακάτω θέματα για συλλογισμό, κριτική, προβληματισμό, κατάθεση ιδεών και απόψεων (βλ. Παράρτημα: 3^ο φύλλο εργασίας).

Ολοκληρώνοντας τα κείμενα του Λασκαράτου, προχωράμε στην ανάγνωση του επόμενου έργου από τον Γιώργο. Ιωάννου. Η ιστορία που παρουσιάζεται είναι πολύ ενδιαφέρουσα και αγγίζει τα παιδιά, που ταυτίζονται με το λόγο του μαθητή, ο οποίος πασχίζει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του και να τα καταφέρει. Επισημαίνουμε ότι εδώ έχουμε την άμεση και υποκειμενική αφήγηση ενός μαθητή και τις σκέψεις του, που εκφράζονται ανοιχτά και αυθόρμητα. Οι μαθητές σχολιάζουν ότι κι οι ίδιοι έχουν παρόμοια προγράμματα με πολλές και ποικίλες υποχρεώσεις, που συνοδεύονται από άγχος και ένταση. Προσπαθούμε να κατανοήσουμε το κείμενο με τις παρακάτω απλές ερωτήσεις κατανόησης σε προφορικό λόγο (βλ. Παράρτημα: 4^ο φύλλο εργασίας).

Αναδεικνύοντας τη λογοτεχνία ως ειδικής ποιότητας μορφωτικό αγαθό που αποσκοπεί όχι τόσο στην παροχή γνώσεων όσο στη διαμόρφωση στάσεων και συστήματος αξιών με την καλλιέργεια της ευαισθησίας, τον εμπλουτισμό της εμπειρίας και την ανάπτυξη της φαντασίας συνεχίζουμε με ένα κοινό φύλλο εργασίας για όλη την τάξη (βλ. Παράρτημα: 5^ο φύλλο εργασίας).

Οι μαθητές μπορούν να εκφράζουν τις σκέψεις τους, όλοι έχουν κάτι να πουν και έχουν τη δυνατότητα να ασκηθούν στην δεξιότητα της βέβαια, βρίσκουν την ευκαιρία να μην κάνουν τίποτε, αλλά οι περισσότεροι μαθητές συμμετέχουν και ενδιαφέρονται. Στο σενάριο υπάρχει ο τύπος του επικοινωνίας (ομιλία, ακρόαση, γραφή, επιχειρηματολογία, διάλογος). Η διδάσκουσα θα παρατηρήσει ότι οι μαθητές κρίνουν, κατανοούν, παράγουν λόγο, χαρακτηρίζουν πρόσωπα και καταστάσεις, σχολιάζουν και αναπτύσσουν ιδέες, έχουν δημιουργικότητα και φαντασία.

Με βάση και αφορμή τα παραπάνω προτείνεται μια συλλογική μαθησιακή δραστηριότητα που θα περιλαμβάνει προτάσεις των μαθητών για ένα σχολείο που δεν θα απωθεί τους μαθητές, θα αναγνωρίζει και θα εκτιμά τις ικανότητες και τα προσόντα τους. Αυτή η προσπάθεια θα πάρει τη μορφή της επιστολής προς τον υπουργό Παιδείας με την παραίνεση να ληφθούν υπόψη για μελλοντικούς σχεδιασμούς στο χώρο της εκπαίδευσης. Κάθε ομάδα θα μπορέσει να σχεδιάσει το δικό της πλαίσιο αιτημάτων και προτάσεων και ενδιαφέρον θα ήταν να σταλεί στο Υπουργείο Παιδείας.

Οι αλλαγές και οι βελτιώσεις είναι συνυφασμένες με την εκπαιδευτική διαδικασία και κατά συνέπεια μία επιμορφωτική δραστηριότητα θα ήταν να επισκεφθούν οι μαθητές το Μουσείο Παιδείας για να κατανοήσουν τις εξελίξεις και

αλλαγές στα σχολικά δεδομένα. Με τις εμπειρίες που θα αποκομίσουν θα κάνουν τις κατάλληλες συγκρίσεις και θα βγάλουν τα συμπεράσματά τους.

Γ' Φάση: μετά την ανάγνωση (3 διδακτικές ώρες)

Η λογοτεχνία συνδέοντας το γενικό και καθολικό με το ειδικό και ατομικό, τις ιδέες με τις εμπειρίες, συλλαμβάνει τον κόσμο στην πολλαπλότητα και τη συνθετότητά του, αντικατοπτρίζει κοινωνικές τάσεις, αποκαλύπτει τις συνέπειες των συστημάτων στις ζωές των ανθρώπων και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ψυχική ωρίμανση και κοινωνικοποίηση του αναγνώστη. Οι μαθητές, έχοντας αποκομίσει εμπειρίες και εντυπώσεις, σκέφτηκαν να κάνουν μια δική τους δραματοποίηση, αφού παρατήρησαν τα εκθέματα σχολικών αντικειμένων παλαιότερων εποχών και εμπνεύστηκαν από όσα είδαν και άκουσαν. Η δραματοποίηση αποτελεί ένα κλειδί που οδηγεί στο πεδίο της δημιουργικής σκέψης, σύνθεσης και δράσης μέσω του οποίου πραγματώνεται μια συνάντηση με τη γνώση, το χρόνο, το χώρο, τα πρόσωπα και τον εαυτό μας. Τα παιδιά με τους ρόλους αναπτύσσουν διάφορα είδη συμπεριφοράς και κατανοούν τη σημασία τους, ενώ εξερευνούν και εμβαθύνουν στη σχέση τους με τους άλλους και αποκτούν γνώση του κόσμου μέσα στον οποίο κινούνται. Προωθείται ο εμπειρικός/βιωματικός τρόπος μάθησης, ο μαθητής προετοιμάζεται για τους κοινωνικούς ρόλους που πρόκειται να αναλάβει και δρα αποτελεσματικότερα μέσα στον κόσμο (Θ. Γραμματάς).

Οργανώνονται λοιπόν οι ομάδες και αναλαμβάνουν συγκεκριμένους τομείς εργασίας: άλλοι γράφουν τους διαλόγους, άλλοι επιμελούνται τη διαμόρφωση του χώρου, άλλοι το ενδυματολογικό μέρος της δραματοποίησης και άλλοι καθορίζουν τους ρόλους. Επιλέγονται οι ηθοποιοί και συζητούν το σενάριο, ενώ όλοι είναι ενθουσιασμένοι για τη δραστηριότητα, δεν έχουν ξανακάνει κάτι τέτοιο μέχρι τώρα. Κάποιοι αυστηρού-παραδοσιακού δασκάλου, ο τύπος του καλού δάσκαλου, ο άτακτος μαθητής, ο σπασίικλας ή φυτό, οι αδιάφοροι μαθητές. Όταν ετοιμάζονται όλα τα απαραίτητα αρχίζει η δράση και όλοι περιμένουν με προσμονή. Κάθε πρόσωπο προσπαθεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του ρόλου του. Κατά γενική ομολογία, οι μαθητές υποστήριξαν την προσπάθεια και το χάρηκαν και γιατί ήταν πρωτότυπη εργασία και τους έδωσε την ευκαιρία να έχουν ενεργητική συμμετοχή σε όλα τα στάδια της εκτέλεσης. Μάλιστα, ζήτησαν να γίνονται τέτοιες εργασίες πιο συχνά ή και σε άλλα μαθήματα που διδάσκονται στο σχολείο.

Έτσι, οι μαθητές ενεργοποιήθηκαν, ανέπτυξαν πρωτοβουλίες, εξοικειώθηκαν με τη χρήση της γλώσσας και τη σύνδεση παραγωγής λόγου και δραματοποίησης.

Αξιολόγηση

Σε όλη τη διάρκεια της διδασκαλίας του σεναρίου η αξιολόγηση των μαθητών βασίστηκε στα παρακάτω κριτήρια: στα κριτήρια κατάκτησης γνώσεων και ανάπτυξης στάσεων, ικανοτήτων και αξιών και σε κριτήρια συμβολής στο κλίμα συλλογικότητας και στο προϊόν της συλλογικής εργασίας. Στα κριτήρια γνώσεων συμπεριλαμβάνεται ο βαθμός κατανόησης, η ικανότητα διατύπωσης με συγκροτημένο λόγο, η ικανότητα διατύπωσης τεκμηριωμένων κρίσεων και συμπερασμάτων, η συνειδητοποίηση αξιών και στάσεων. Στα κριτήρια της ατομικής συμβολής στο κλίμα συλλογικότητας συμπεριλαμβάνεται η ενεργός και ουσιαστική συμμετοχή στις συζητήσεις μέσα στην τάξη, η προσφορά βοήθειας και θετικής

ενθάρρυνσης στα μέλη της ομάδας, η δημιουργία θετικού κλίματος στην ομάδα, η διαχείριση διαφωνιών και συγκρούσεων. Με την ενεργοποίηση των μαθητών αυξάνεται η διάθεση για συμμετοχή και μεγιστοποιείται η σχολική επίδοση.

Τελικά σχόλια

Η λογοτεχνία αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό φαινόμενο που θέτει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τη σημασία της προσωπικότητας του μαθητή ως κοινωνικού όντος που δρα μέσα σε μία συγκεκριμένη ομάδα. Ο ίδιος ορίζει την αξία του λογοτεχνικού έργου και μυείται σε μια καλλιεργημένη ευχαρίστηση με σκοπό να δημιουργήσει το προσωπικό του πλέγμα των αισθητικών κριτηρίων και της έννοιας του γούστου. Αναπτύσσεται η ικανότητα της συλλογικής εργασίας και της διαπροσωπικής ανταλλαγής πληροφοριών με τη λελογισμένη συνδρομή και των νέων τεχνολογιών. Οι μαθητές προσπάθησαν να κάνουν τη σύνδεση σχολείου-πραγματικότητας και να ασχοληθούν με αυθεντικές καταστάσεις και επίκαιρα προβλήματα. Στον δασκαλικό μονόλογο για τον κόσμο παρουσιάζονται οι μαθητικές εμπειρίες από τον ίδιο τον κόσμο (ανάγκες, απορίες, προβλήματα, ανησυχίες, σχέσεις) και η δράση των μαθητών πάνω σε αυτές. Σε όλη τη διάρκεια της διδασκαλίας του σεναρίου οι ομάδες έμειναν σταθερές και αναπτύχθηκαν στους μαθητές ικανότητες να συνδιαλέγονται, να προτείνουν, να σχεδιάζουν δράσεις και να υλοποιούν το σχεδιασμό τους. Αναπτύχθηκε πνεύμα ομαδικότητας και συνεργασίας και οι μαθητές μπόρεσαν να συζητήσουν πολιτισμένα και να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά.

Βιβλιογραφία

- ΥΠΕΠΘ 2002, Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών και αναλυτικά προγράμματα σπουδών υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- ΥΠΕΠΘ 2003, Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο γυμνάσιο, Αθήνα, ΟΕΔΒ
- Η. Ματσαγγούρας, 2008 *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*, εκδόσεις Γρηγόρη
- Εκπαιδευτικό υλικό του ΠΕΜ, *Διδακτικές προτάσεις για το μάθημα της λογοτεχνίας*, Γ΄ Γυμνασίου, Βενετία Αποστολίδου & Ελένη Χοντολίδου, Αθήνα 2007
- Θ. Γραμματάς, *Θεατρική παιδεία και Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών*, Αθήνα, τυπωθήτω, σειρά «Θεατρική Παιδεία» /3, 1997

Παράρτημα

Φύλλα εργασίας

1^ο φύλλο εργασίας

- 1^η και 2^η ομάδα:** α) Να παρουσιάσετε τον Λευτέρη. Πιστεύετε ότι είναι πραγματικά ένας κακός μαθητής;
β) Τι στοιχεία δίνονται για το οικογενειακό περιβάλλον του ήρωα;
γ) Θεωρείτε ότι οι γονείς του μικρού παιδιού στηρίζουν και βοηθούν το παιδί τους όσο χρειάζεται;
δ) Τι άλλο θα μπορούσαν να κάνουν;

- 3^η και 4^η ομάδα:** α) Πώς φέρεται και πώς μιλάει στο Λευτέρη ο παλιός δάσκαλος;
β) Τι αποτέλεσμα έχει η συμπεριφορά του;
γ) Πώς αντιμετωπίζει τον μαθητή ο καινούριος δάσκαλος; Τι διαφορετικό κάνει; Γιατί;

- 5^η και 6^η ομάδα:** α) Να παρατηρήσετε και να σχολιάσετε τη συμπεριφορά των συμμαθητών του Λευτέρη απέναντί του.
β) Να βρείτε τη σχέση του τίτλου με την ιστορία που διαδραματίζεται.

2^ο φύλλο εργασίας

1. Πώς αντιμετωπίζει το σχολείο ο κακός μαθητής και πώς αντιλαμβάνεται τη μαθητική ιδιότητά του;
2. Με ποιους τρόπους ο κακός μαθητής προσπαθεί να ξεγελάσει τους καθηγητές και να «περάσει» τις εξετάσεις;
3. Μπορούμε να πούμε ότι οι συμπεριφορές αυτές που σχολιάζει ο Λασκαράτος απαντούν και σήμερα; Αν ναι, με ποια μορφή;
4. Ποιες συνέπειες θεωρεί ο Λασκαράτος ότι έχει η ελλιπής παιδεία για τον μαθητή; Συμφωνείτε μαζί του;
5. Πιστεύετε ότι ο εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει κάτι για να προσεγγίσει τους κακούς μαθητές και να ενεργοποιήσει το ενδιαφέρον τους για μάθηση;

3^ο φύλλο εργασίας

- 1^η ομάδα:** Να προσπαθήσετε να παρουσιάσετε με συντομία την περιγραφή της γενικής εικόνας της τάξης σας σχετικά με την επίδοση και τη συμπεριφορά των μαθητών.
- 2^η ομάδα:** Γράψτε μια σελίδα ημερολογίου ενός μαθητή που να αναφέρεται σε μία ημέρα κατά την οποία βίωσε μια σχολική αποτυχία.
- 3^η ομάδα:** Αφηγηθείτε μια αστεία ιστορία από τη σχολική σας ζωή.
- 4^η ομάδα:** Γράψτε ένα *χαρακτήρα* για τον σπασίκλα μαθητή.
- 5^η ομάδα:** Γράψτε ένα *χαρακτήρα* για τον σκανταλιάρη μαθητή.
- 6^η ομάδα:** Σχολιάστε την τελευταία φράση στο *χαρακτήρα* του καλού μαθητή του Λασκαράτου «όποιος ξέρει μπορεί» .

4^ο φύλλο εργασίας

- 1.Εσείς πηγαίνετε σε φροντιστήρια ξένων γλωσσών ή γενικής παιδείας;
- 2.Πώς αισθάνεται ο συγκεκριμένος μαθητής;
- 3.Τι θεωρούν επιτυχία οι γονείς του μαθητή; Ο ίδιος συμφωνεί μαζί τους;
- 4.Είναι καλός μαθητής ο αφηγητής; Από πού το καταλαβαίνουμε;

5^ο φύλλο εργασίας

- 1) Αφηγηθείτε μια ημέρα από τη δική σας σχολική ζωή.
- 2) Ποια σχέδια για το μέλλον κάνουν οι δικοί σας γονείς και με ποιο τρόπο κρίνουν εκείνοι ότι θα τα καταφέρετε; Εσείς συμφωνείτε;
- 3) Προσπαθήστε να αποδώσετε ζωγραφικά τις σκέψεις και τα συναισθήματα του αφηγητή-μαθητή.